

ISSN 0374-5864

ATALANTA NORVEGICA

NORSK LEPIDOPTEROLOGISK
SELSKAPS TIDSSKRIFT

BIND 4. AUGUST 1983 - HEFTE 2

UTGITT AV
NORSK LEPIDOPTEROLOGISK SELSKAP

ATALANTA NORVEGICA

utgis av Norsk Lepidopterologisk Selskap, Oslo.

Redaktør og kasserer: Sivilingeniør Magne Opheim, Zoologisk Museum,
Sarsgt. 1, Oslo 5.

Redaksjonssekretær og fung. formann:

Konsulent Kaare Aagaard, Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk, 7000
Trondheim.

Kontingenten er kr 20,- pr. år. Medlemmene får heftet gratis.

Forfatterne er ansvarlig for at deres opplysninger er riktige.

Norsk Lepidopterologisk Selskap, Oslo.

Postgiro 2 05 77 84.

ATALANTA NORVEGICA

is published by the Norwegian Lepidopterological Society.

Editor and Treasurer: M. Opheim, Zoologisk Museum, Sarsgt. 1. Oslo 5.
Norway.

Subscription: Norw. kr 20,- per annum.

Please do not send any cheques as bankers fee is Norw. Kr. 15,- per cheque.

Parnassius mnemosyne (L.) in Sunndalen (MRi)

Magne Opheim

Zoological Museum, Oslo

Since its discovery in 1936 *P. mnemosyne* (L.) has for many years been considered a rarity in Norway. But in the last 10-15 years Mr. Oddvar Hanssen, a resident of Sunndalsøra, made a thorough investigation of a few localities, and found the species fairly common most years. At my request he kindly lent me material consisting of 8 males and 5 females, including those specimens which he had given to the Zoological Museum of NKVS, Trondheim (figs. 1-7). In a paper (Opheim 1949) I suggested that the two males which I caught in Sunndalen in 1942 might belong to ssp. *nordstroemi* Bryk from Jämtland, Sweden (Bryk 1940).

After having examined the Hanssen's material I am still of the opinion that the Sunndal race might be related to ssp. *nordstroemi*, but more material of the latter is needed from Sweden (and possibly also from the Norwegian border districts in Nord-Trøndelag) in order to solve the problem. Bryk (1935) divides the Fennoscandian subspecies into two groups, a) weakly marked races, females without spot on the forewing at the inner margin (Denmark and the coastal districts of Sweden and Finland); b) strongly marked races, females with spot at the inner margin (Carelia). In the Sunndal race 2 out of the 5 females have this rather diffuse spot on the forewing (figs. 3,5) and they are also strongly marked on both wings. So I would consider this race to be intermediate of a) and b) groups. The form *siegeli* Bryk (inner costal mark in the hindwing), which is found in the holotype of ssp. *nordstroemi* also occurs in two specimens (male and female, figs. 6,1) from Sunndalen.

Regarding the immigration of *P. mnemosyne* to Sunndalen I suggested in my paper of 1949 a route from the north-east, north of the Baltic Sea. The invasion took place most likely during the warmer part of the postglacial phase (starting about 7000 B.C.). As to the females of the Sunndalen race there seems to be some likeness to those of the Carelian races, f. inst. ssp. *karjala* Bryk (see fig. 35, Bryk 1935). On the other hand, the males are quite distinct, the Carelian male being strongly marked like the female. The Sunndalen females might have retained some ancient traits, while the males have developed lighter markings (see p. 7 regarding ssp. of *Pyrgus centaureae* (Ramb.), Opheim 1959).

The other Norwegian race, ssp. *atlanticus* Oph., might have reach Sunnmøre along a southern route through Ottadalen and Gudbrandsdalen.

Acknowledgement

To Mr. Oddvar Hanssen, Sunndalsøra, I am indebted for the loans of specimens and photographs of *Parnassius mnemosyne* (L.) from Sunndalen. I owe my thanks to J. O. solem, curator, DKNVS, for loan of *P. mnemosyne* specimens, and to K. Aagaard, consulting zoologist, for the gift of photos.

References

- Bryk, F. 1935. Parnassiidae II. Das Tierreich 65. Berlin & Leipzig.
Bryk, F. 1940. Une nouvelle *mnemosyne* du sud de la Laponie. Lambilionea, N. 4: 42-45.
Opheim M. 1949. To dagsommerfugler med vestlig utbredelse i Norge. Univ. Bergen (1948), Naturvid. Rekke No. 5: 1-11.
Opheim, M. 1959. New forms of *Pyrgus centaureae* Ramb. Astarte 1959. No. 18: 1-9.

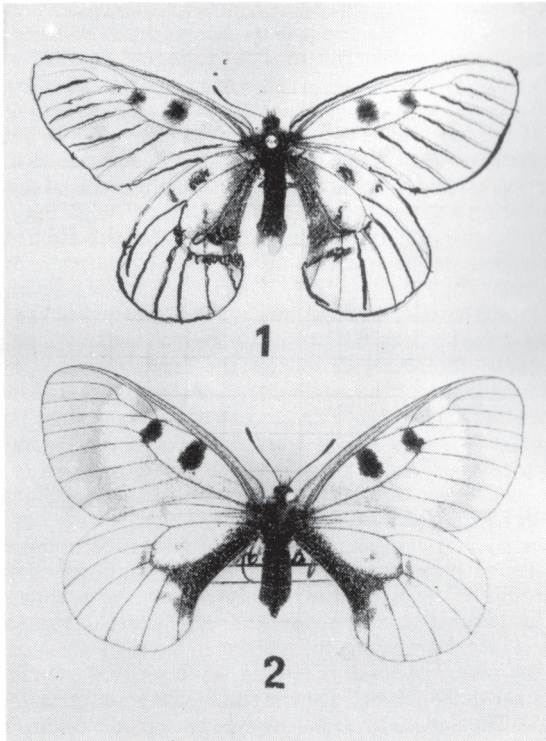
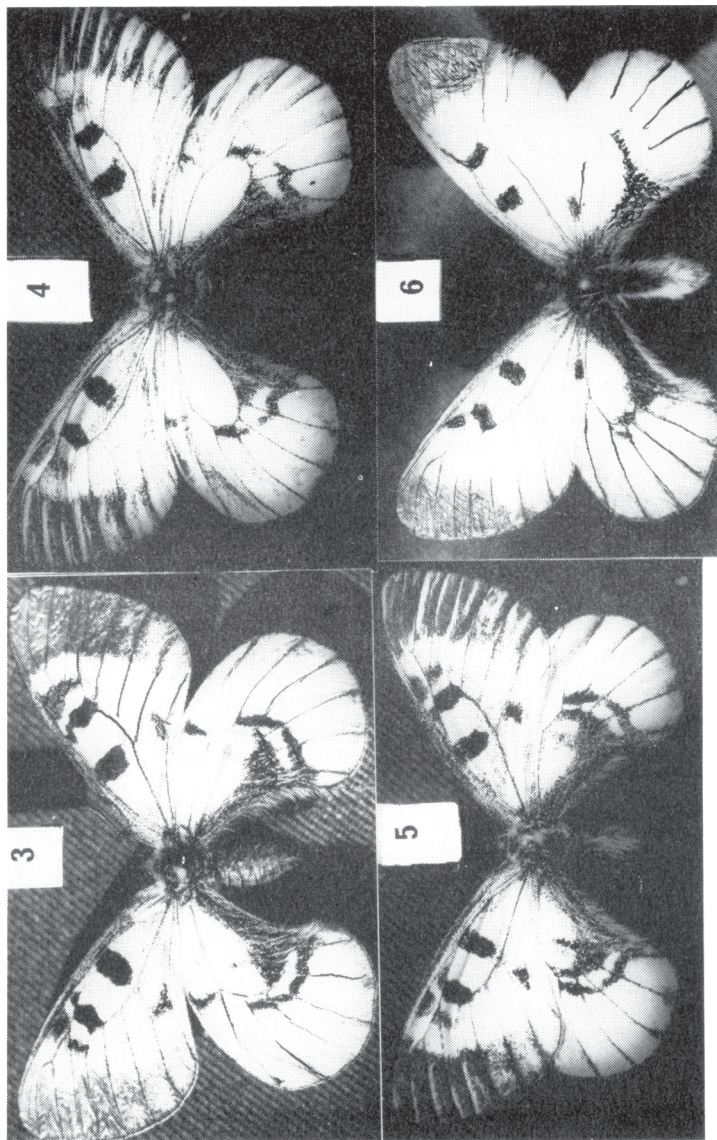

Fig. 1-2. *P. mnemosyne*, females, Sunndalen 12 VII 69, leg. J.B. Jordal. 1. *F. siegeli* Bryk. 2. coll. DKNVS, Zool. Mus., Trondheim. x 1.2

Phot. K. Aagaard

Figs. 3-6. *P. mnemosyne*, Sunndalen. 3. female, inner margin spot on FW, leg. O. Hanssen. 4. female 19 VII 79, leg. A. Torvik. 5. female, inner margin spot on FW 15 VI 78, leg. A. Torvik. 6. male, f. *siegei* Bryk, leg. O. Hanssen. Nat. size.

Phot. O. Hanssen

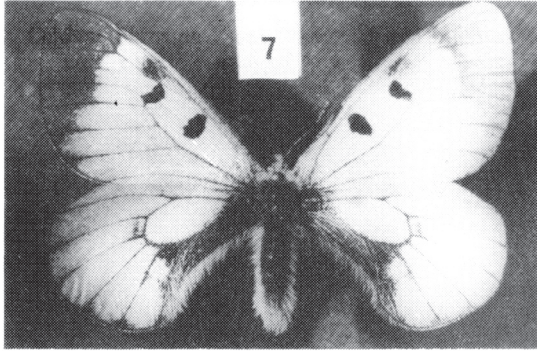

Fig. 7. *P. mnemosyne*, Sunndalen, male, leg. O. Hanssen. Nat. size.

Phot. O. Hanssen

Litt om en gammel samling av sommerfugler fra Vestfold

M. Opheim
Zoologisk Museum, Oslo

Fra J. A. Stenløkk, Larvik, fikk jeg i vinter et brev hvor han fortalte om en gammel sommerfugl-samling som fantes på en skole i Larvikdistriktet. Jeg skrev tilbake at det muligens kunne være en etterlatt samling av bl.a. legen S. Søsberg som var en samlervenn av Sparre Schneider som jo Stenløkk nevner i sitt brev. Da jeg sendte mitt brev nevnte jeg at Søsberg hadde samlet sommerfugler i nabofylket (ved Skien), men jeg visste ikke da at Søsberg ble lege i Larvik og døde ganske ung i 1890 (Sparre Schneider: Coleoptera og Lepidoptera ved Bergen og i nærmeste omegn, Bergens Mus. Aarb. 1901, Nr. 1).

Etter å ha studert dagsommerfugl-listen av Halvorsen, Stenløkk og Borgersen i Insekt-Nytt 8 (1983): 10-14, ble det helt klart at den gjengav en del av Søsbergs etterlatte samling. Ifølge Sparre Schneiders ovennevnte opus begynte samlervirksomheten i 1869. Et par år senere som studenter i Oslo (Kristiania) fortsatte de to å dyrke entomologien. I listen i Insekt-Nytt er nevnt 8 arter fra Skien. De er alle omtalt i Catalogus Lepidopterorum Norvegia (1876), i Siebke, Enum, insect. Norveg., som samlet av Søsberg. Listen figurerer med 12 arter fra Bergen samt Ulrikken. De aller fleste er omtalt i Sparre Schneiders Bergens opus. Sommeren 1876 reiste Sparre Schneider og Søsberg på eksursjon til Gulskogen, Vikersund og Hovlandsfjell (sørøst for Vikersund). De ankom 23 VI til Gulslogen og fant bl.a. *Melitaea dictynne* Esp. (*diamina* Lang) og *Eumedonia eumedon* Esp. som begge er nevnt i Insekt-Nytt listen med samme dato. Her er også omtalt fire arter fra Vikersund, *Colas palaeno* L., *Argynnis eunomia* Esp. (*aphirape* Hb), *Oeneis jutta* Hb. og *Coenonympha tullia* Müll. De har alle datoen 25 VI 1876 (de to samlere var på Vikersund fra 25-29 VI). Etiketten «Hovlandsfjell» har nok ikke vært lett å tyde (H og N kan likne hverandre, spesielt i gotisk skrift) og er blitt til henholdsvis «Norlandsfjord» for *Argynnis frigga* Thnbg. og til «Norlandsfjell?» for *A. apherape*. En liknende feillesning er gjort for lokaliteten til *Hipparchia alcyone* D. & S., Hovdefjell i Åmli (AAy), som er blitt til «Nordefjell» i listen. Datoen her er den samme som er nevnt i Sparre Schneiders Nedenæs-fauna p. 23 (Christ. cid. Selsk. Forh. 1882 No. 2). I samme

tidsskrift for 1877. No. 4 er Gulskogen-Vikersund reisen omtalt. Oslo-lokaliteter som Rosenhof, Ryenbjerg og Hovedøya er kjente navn i Cat. Lepid. Norveg. fra midten av 1870-årene. De nordnorske steder nevnt i listen finnes for det meste i Sparre Schneiders skrifter. Galgo-aive er en russisk lokalitet, rett over grensen ved Sør-Varanger. Hvorvidt Søsberg har besøkt Nord-Norge er ikke nevnt i litteraturen, antagelig har han fått dyr fra Sparre Schneider og andre samlere. I listen finner jeg bare et funn fra Vestfold, men det er jo også et godt funn, nemlig *Limenitis populi* L., tatt på Tjose (ved Larvik) 12 VII 1881. Dette funn må man vel anta skyldes Søsberg. Hvorvidt legen Arent Augestad har hatt noe å gjøre med Søsbergs etterlatte samling vet man ikke, men de var jo begge kolleger udi medicinen, så en viss forbindelse kan det ha vært.

Angående eikhjortens forekomst i Vestfold, skriver P. Chr. Asbjørnsen i sin «Naturhistorie fra Ungdommen» (1848) «og siges at skulle være funden i Grevskaberne her i Landet». Siebke, derimot som var hovedredaktør av Enum. Insect. Norveg. og har behandlet bl.a. Coleoptera der (1875) nevner intet om denne forekomst, men derimot om Arendal: «Ad Arendal repterus, teste Adjuncti Bugge, mihi nondum obvius» (p. 198). Nå er det jo også en annen kjempebille som skal ha forekommet i eldre tid her i landet, nemlig den store eikbukken, *Cerambyx cerdo* L. Den er omtalt i min avhandling, «Arent Greves tegninger og beskrivelser av insekter fra Bergens stift» (Univ. Bergen Skrifter 27 (1959), pp. 20-21, Pl. 1, fdi. 18). Arent Greves notat om dyret er følgende: «Cerambyx. Stoer-træ buck, blev funden levende inden i et træ der blev fældet». Dessverre nevnes ingen lokalitet. Men det kan jo ha vært Åstveit i Åsane, nord for Bergen og funnet kan da ha vært ca. 200 år gammelt.

Det er vel sannsynlig at både *Lucanus cervus* L. og *Cerambyx cerdo* levde i Norge i alfald i den postglasiale varmetid, men etter denne tid ble klimaet kjølig og regnfullt (subatlantisk tid), og mange arter døde vel ut i Norge da. Myrene øket sterkt i utstrekning og mange trer sank vel ned der. Per Brinck som har skrevet om den store eikbukken i Sverige, nevner der at i Skåne ble funnet en eikestokk med ganger av *C. cerdo*. Alderen var vel noe yngre enn 1000 år f. Kr. Brincks artikkel står i «Faune och Flora» for 1943. Kanskje det er mulig at slike subfossile stokker også kan påvises i Norge.

Jeg håper at Larvik Insekt Klubb har fremdeles held med å oppspore gamle samlinger i Vestfold, men det vil ikke skade å studere eldre norsk entomologisk litteratur samtidig.

Butterfly Collection in Eastern Tanzania

J. Kielland
4916 Borøy, Norway

Introduction

When committing field work in Tanzania, whether it concerns Zoology or Botany, and you are not blessed with a heap of money to hire a landrower, you are dependent on impossibly overcrowded buses, or trains which always are fully booked a month ahead. Due to this peculiarity of the trains, a bus is the only solution. With buses you can reach most parts of the country, as long as the roads permit it.

In the course of one year I was on a succession of field trips lasting from four weeks to almost two months each time, with a break of a few days in Dar es Salaam in order to make ready for the next «safari».

Each time I am coming to Tanzania, the prices of everything have gone up incredibly since the last year, but unless you are a heavy beer drinker, you need not worry so much about that, as there is hardly anything else to be bought anyway. Even toilet paper was none existent for many months up to when I left Tanzania early December last year.

My field trips I still manage pretty economically, with the main food consisting of dried beans and rice, salt, sugar (if obtainable) and tea and some milk-powder (if obtainable). But in the villages one can sometimes buy some sweet-potatos, maize and fruit according to seasons.

The Expedition to Luhomeru Mt.

Luhomeru Mt. is called «Luhombery Mt.» on the official maps, but all the Africans in that area say Luhomeru, so this must be the correct name and I am adopting that. This is a very remote mountain, situated inside the little known, and very interesting Mwanihana Forest Reserve. Most of this area had hardly been touched with regard to butterfly collecting and other insect collecting also for that matter. Recently Dr. Alan Rodgers at the University of Dar es Salaam had been studying a newly discovered

race of a Mangaby monkey, *Cercocebus galeritus*, in the lower parts of the Mwanihana Forest (part of the Usungwa Mts.). At about the same time, a new Sunbird was also discovered in the same forest.

The remote Luhomeru Mt. has been both in Alan's and my mind for quite some time, and we eventually decided to go there in October. The approach to the mountain itself is not very easy. Almost from any direction it would take at least two days to reach its foot from the nearest village, and from most directions a lot more than that. The distance is not very far in bird-line, but the approach is mostly covered in exceptionally thick and tough grasses and large brackens. The last are particularly unpleasant, with spiny and sand-paper-like surfaces. Without knowing exactly where to go, the journey might take several days more, and therefore a guide is essential. I went ahead to Udekwa village to arrange with porters and to send out a couple of people to look for the best approach to the mountain. Alan told me that he would come to Udekwa village, the starting point, the 17th October. If he did not turn up then he said, it would mean that he had been engaged with something else and would not come at all, I would then have to go on alone.

Udekwa village is situated at the end of a dirt-road, passable for a landrower in the dry season, about 70 km. from the main road to Iringa. The bus I travelled with from Morogoro broke down as usual, but I was lucky to get a lift in a private car from near Mikumi National Park to Mahenge village, a little distance after one has crossed over Ruaha River. Mahenge is a little village down in a valley, surrounded by mountains on all sides and a foot-path is leading from this place up into the mountains, and to Udekwa village. I had already been here once before and knew several people, both at Mahenge and Udekwa, so the formalities with the local Officials were quickly done. They let me have an empty store-room to spend the night and arranged with a man to help me carrying equipment and food. He was an early riser, so we set off before light in the morning. He had been drinking very heavily the day before, and although he set off at a brisk walk, it did not take long before I had to wait for him repeatedly, and on the end of a steep hill I was waiting for such a long time that I started to wonder if he had run away with the load. But eventually he came, sweating like a pig, and cheerfully stated that he had too much to drink the night before. Anyway, we reached Udekwa in reasonable time, so I could start to make arrangements for sending people to find a way to Luhomeru Mt. the next day.

Udekwa is probably the most «wet» village I have ever been to. Every day there are several households who are brewing home-made beer («pombe»). They boil the ingredients, very often maize, in steel drums, and each family makes one drum or more. Practically everybody gets drunk, starting in the morning. When you want to talk to somebody, it must be done early in the day, as later on, it is very difficult to get any sense out of people, everybody is by then drunk. I mentioned for the headman that I noticed the maize-field looked very nice. «Oh yes,» he said, «this year we are going to have a lot of pombe».

Early next morning I went myself up Nyumbenitu Mt., just east of Udekwa to spend two nights there while I was waiting for Alan. This mountain is very interesting and I did in April the same year, spend six days up there and took an interesting new *Bicyclus* sp. (Satyridae). Most certainly an

ecological vicariant of *B. danckelmanni*, with a large red subapical area of the forewing, which is lacking in *danckemanni*. I got a lot more of it this time, being the paler dry season form. Last time I was there in the rainy season. I made my way through the forest up to the high ridge at 2340 m., putting up *Charaxes* traps with banana bait along the ridge. But this time of the year was not a good one for trapping and very little entered. Only a few *Charaxes ziphares brevicaudatus* and some of the very common *Ch. varanes vologeses*. I was rather surprised at this last one, as *varanes* is a woodland species and here in montane forest one should have expected its relative *Ch. acuminatus*, but there was not a sign of it. I observed several *Ch. ansorgei levicki* on the very summit, and also a black *Charaxes* which probably was a species recently discovered in the Usungwa mountains, which Nyumbenitu is a part of. But these were not interested in the banana bait, they probably had plenty of natural food. Another surprise was the capture of *Acraea machequena* which is regarded as a species of lowland forest and heavy woodland. On my way up from where I was camping, I got an entirely new *Virachola* (*Lycaenidae*) with a blue patch on each wing, quite a pretty thing.

The 17th I broke camp and went down the mountain to see if Alan had arrived, but he did not come that day and not the next, so I decided to set off myself with two Africans to help with the load, and one guide, one of those I had sent to find the best way through the grass-lands.

For the first couple of hours we used a reasonable path, but then we plunged into high grass and large patches of stiff brackens, often reaching over your head. As we got further away from people, however, animal paths became more in evidence and this helped a bit, although they rarely led in the right direction, so one had to divert from them quite often. The guide was a fairly oldish man and he walked frustratingly slow, with the argument that he could not walk faster due to the grass, and all his rests he contributed to having to listening for animal sounds, so as not to go headlong into an elephant or buffalo. Complaints about grass and danger of animals become more and more frequent the second day as we advanced into steadily heavier grass and brackens which felt like sandpaper with a good measure of thorns in it. I had quite a job to get them on after we had a face to face encounter with a large buffalo bull, hidden in the grass. I longed after my old boys from Mpanda, the Mbende hunting tribe, who are not scared stiff of animals and do not complain about grasses and loads all the time. They merely joke about things like that, and we usually have a grand time together. I collected quite a lot of butterflies in some valleys we passed, and I was surprised to find *Mylothris bernice* flying in abundance over the marshy patches. Up to now, *M. bernice* (*Pieridae*) was unknown in Tanzania. Its related species, *M. rubricosta*, previously regarded as a race of *bernice*, is common in many parts of Tanzania in suitable habitats (marsh areas and riversides). This night we camped near the bank of Luipa river coming down from near Luhomeru Mt. at about 1000 m. On the other side of the river the ascent to the mountain itself started. As we were about to go in the morning, the porters complained about all the grass and animals and wanted to return back. After some arguing, however, they agreed to continue, but all the way they were talking amongst themselves about too low wage for a tough safari like this with all the «dangers» (Government daily rate was about 20.- Shs., but these got 40.-).

In the end I was so fed up of listening to all this talk, so I called a halt and told them that I intended to carry on even if they returned, but if they managed to go with me to the top of the mountain and were able to find a good area for collecting, I would give them a bonus of 100 shs. each when we were back in the village. After this, the grass was not so bad any more and the animals were much less dangerous and all complaints about heavy loads stopped.

We passed elephants several times and a large herd of buffalos close to the forest edge at 1300 m. I was lucky to obtain a male of a new species of *Bicyclus* (Satyridae) of which I several years ago had taken two females at Mikumi National Park further north. Now it will be possible to make a description of it. We climbed a steep ridge and entered the forest at 1500 m. Inside the forest were very large elephant paths and it was a lot easier to walk. At about 1700 m. altitude, a lion suddenly jumped up just a couple of metres in front of us and made off into the bush, uttering curious pig-like grunts, which they often do when frightened. It had been laying down just beside the path, probably hoping for a buffalo steak. If I had not promised the bonus, I should have had a very hard time with the chaps after this, but as it was, nobody complained.

Up to 1900 m. *Bicyclus danckelmanni* was abundant, but just at this level its ecological vicariant, the new species from Nyumbenitu, appeared, and *danckelmanni* was not found above this point. I got both in a banana trap at 1900 m. We camped for the third night at this place. As we were about to pitch camp, torrential rain started, and we had to wait under plastic sheets for some time before we could make camp, and somehow managed to get a fire going out of pretty wet wood. In these mountains it is raining even in the dry season, with a yearly rainfall of over 2000 m.

The next day we made the summit at 2570 m, and camped below it at 2100 m. at a very pretty place where the ridge flattened out and with nice water nearby.

We stayed for five days in this place, and I made several climbs to the topmost ridge following an easy elephant path. One day we noticed a large herd of elephants on the top-ridge. At about 2350 to 2400 m the forest changed to more or less alpine vegetation with giant heath, scattered, stunted trees and grass-land. *Issoria smaragdifer*, a species related to the *Argynnis* of Europa with silver spots on the underside of the wings, was taken as high up as near 2500 m on marshy grass-land. There are three species of *Issoria* in Tanzania, two of them occur in this area. *Lycaena phlaeas abbotti* which occurs in many mountains of Tanzania, was quite common as well. In Ngara District near Burundi and in Uganda *L. phlaeas aethiopica* occurs. This is quite similar to the Norwegian one. Around our campsite a hitherto undescribed race of the montane *Mylothris crawshayi* (*Pieridae*) was quite abundant, but it is a very fast and often a high flyer, and, therefore, not easy to catch. I also got a series of a fine, very large *Uranothauma* of the *crawshayi*-group (*Lycaenidae*). I was not certain of this species, as these are almost impossible to determine without dissecting them. Later, when I could apply to the matter, it turned out to be *U. pseudocrawshayi* which I had described a couple of years ago in D'Abrera's «Butterflies of the Afrotropical Region». This species is very abundant at Mufindi at certain times of the year and is quite widely distributed in the Southern Highlands of Tanzania. Shortly before, I got a small series

of a new *Uranotauma* of the same group in Nguru Mt. N.W. of Morogoro. Another species of this groups occurs on Mt. Uluguru and another one in the higher areas of the Usambaras. *U. crawshayi* flies in Malawi and Livingstone Mts. of Tanzania. On the very summit of Luhomeru I got a small series of a very small *Meticella* (Hesperiidae) which, however, I think is only a small form of *M. medea*.

The boys had been out looking for «bee-trees» and come back with a lot of wax cakes full of honey and bees larvae. They like to eat the bees larvae together with honey. It is very filling and a change from rice and beans or maize porridge and beans.

High in the trees, close to the camp, I noticed a new *Neptis* species (Nymphalidae) of which I had taken one on top of Uluguru Mt. and one on Nyumbenitu, but this did not come down from its high sailing flight amongst the treetops, although I was waiting for which seemed hours. It is a new subspecies of *N. ochracea*, but with white hindwing bands instead of ochreous. The Nyumbenitu one differs from the specimen I got on Uluguru Mt.

On the way down the day we broke camp, we met a heard of elephants coming up. They were not at all troublesome and just quietly took off to the right to get around us. They hardly made a sound. These large animals can move surprisingly quiet whenever they wish, they walk almost

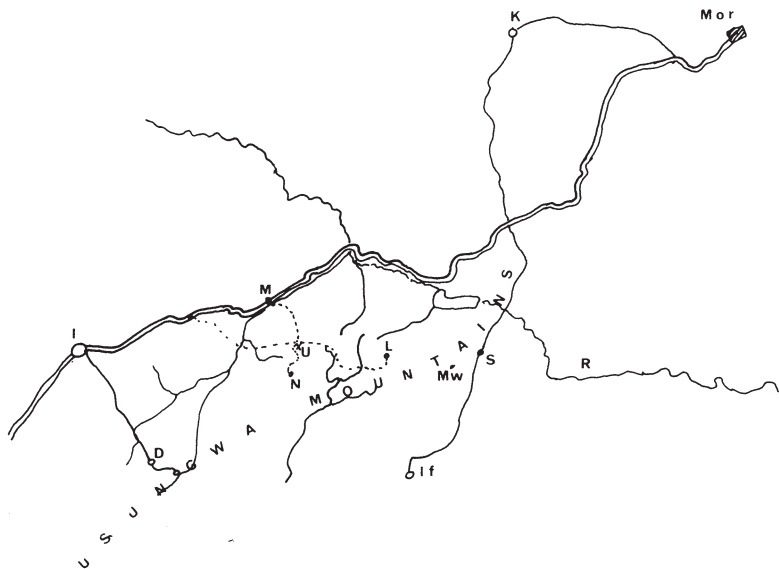

Fig. 1. Explanation to the map. I. Iringa, M. Mahange, D. Dabaga, U. Udekwa, N. Nyumbenitu Mt., L. Luhomeru Mt., Mw. Mwanihana Mt., S. Sanje, If. Ifakara, K. Kilosa, Mor. Morogoro, R. Ruaha River, Mor-I. Morogoro-Iringa road.

soundless, but can also be heard miles away when they are in the mood, and a trumpeting and trampling display close-by can be quite frightening. On the ridge just before the lower edge of the forest, I sent the Africans ahead to make camp at a river below the steep climb to the ridge. I wanted to have a go at the butterflies at this level, and I put up several traps. All I got in them, however, was a myriad of *B. danckelmanni* and a sprinkling of another common *Bicyclus*. But I had some more luck with the net, mainly common species, but useful for the records. Both On Luhomeru and Nyumbenitu I obtained the much searched-for butterfly *Papilio thurau*. This locality is much further north than previously recorded.

In the afternoon I gathered the traps and walked down into the valley to look for the others. They were not difficult to find, as it was only to go after the sound of axes and not long after I noticed smoke amongst the trees. It was quite a pretty camp-site, but they had not made much head-way, as they had been busy gathering honey from a very profitable tree, masses of it! It must have been 20 kg or so.

Next morning we started quite early and soon the rain started pouring down and for a few hours we waded through soaked grass until we reached our camp-site at Luipa river. Here was an overhanging rock, under which we made fire to get some warmth. Soon after, the rain stopped and we continued to force our way through the huge and tough grass and brackens. This was the worst part of it, but we managed to reach the next water course at the edge of a forest before nightfall. In spite of the rain, I managed to get a few more of the new grassland-*Bicyclus*, but the net was soaked and heavy so the condition of the butterflies was not of the best. Just before we camped, we noticed footprints of three Europeans and of several barefooted Africans going to where we came from. It was definitely Alan who had come after all, and they had taken another rout closer to the mountain, so we had just missed them. From here it was a full days walk back to Udekwa village where we arrived quite late in the afternoon when the pombe feast was going for full.

Later, when I saw Alan, I learnt that he and his followers had not managed to reach the summit of Luhomeru, as they had given themselves too short time, only five days, and had to turn back after reaching about 2000 m.

Bokanmeldelser

Kaaber Svend. De danske sværmere og spindere. Geografisk udbredelse og fluktuationer 1850-1980. Dansk faunistisk bibliotek 3. Scandinavian Science Press Ltd. Klampenborg 1982. 144 sider.

Boken gir en omfattende oversikt over 174 arter av sværmere og spinnerer (en meget heterogen gruppe) m.h.t. 130 års samleteknikk, innsamlingsaktivitet 1891-1980, lokalfaunistikk 1900-1950 og mer intens faunistisk arbeide efter 1950.

I 1973 begynte det systematiske arbeide med innsamling av opplysninger om de danske svermer- og spinner-arter. For hver art ble anvent UTM karter med 10x10 km kvadrater, og forskjellig signatur for funn 1850-1949, 1950-1980 samt for begge perioder, og for funn ved og utenfor habitat. Majoriteten av artene er nattdyr og for disses vedkommende er innsamlingsmetodene blitt betydelig forbedret, hva der ikke helt gjelder for de dagflygende arter. De to familier, Psychidae og Sesiidae hører til de minst kjente (se de store karter, fig. 9 og 10). For alle arter er nevnt utbredelse og status samt bionomi, og for mange også fluktuasjoner. Av skadedyr kan nevnes *Lymantria mmonacha* (L.) som i senere år har gjort skade på nåletrær spesielt i det nordlige Fyn og midtre Jylland.

Det har sikkert vært et kjempearbeide å lage en så innholdsrik bok som denne og jeg vil herved anbefale den på det beste til norske lepidopterologer.

Magne Opheim

Palm, Eivind. Atlas over viklernes udbredelse i Danmark (Tortricidae & Cochyliidae). Dansk faunistisk bibliotek 2. Scandinavian Science Press Ltd. Klampenborg 1982. 110 sider med 364 karter.

Boken gir en status over den nåværende kunnskap om viklernes utbredelse i Danmark på basis av 359 kart over disse arter. For hver art angis hyppighet, habitat, næringsplante og utbredelse i Europa. For å få kartene mer nøyaktig er brukt prikker på selve lokalitetene og ikke midt i et 10x10 km. UTM-kvadrat. Trykmessig sett gir det et mer behagelig inntrykk. Der er selvsagt blitt store forandringer i faunaen, spesielt i de siste 25 år. Enkelte slekter som *Pammene* Hb. og *Cydia* Hb. har hatt sterk økning, og likeledes Cochyliidae. Av nyinnvandrede arter er registrert 13 mens ca. 5 er i sterk tilbakegang. Migrerende arter teller 11, mens tilfeldig importerte arter ikke regnes med i boken.

Man må beundre det veldige arbeide som forfatteren har nedlagt i dette atlas over de danske viklere. Vi får håpe at der vil komme et liknende arbeide over de norske dyr. Følgende 5 viklere er nylig funnet i Norge, men ikke nevnt i det danske atlas: *Archips betulana* (Hb.), *Celypha rosaceana* (Schlåg), *C. rufana* (Scop.), *Cydia illutana* (HS.) og *Olethreutes dissolutana* (Stange).

Det var litt av en skuffelse at man i Danmark ikke har klart å adskille de to nærstående arter *Acleris abietana* (Hb.) og *nigrilineana* Kawabe. I de øvrige nordiske land har man ikke slike problemer, da bare den siste er påvist der. Kan der være tale om sterk hybridisering i de danske

populasjoner? På oppfordring av Ebbe Schmidt Nielsen undersøkte spesialisten Jozef Razowski dansk materiale, hvorav 8 lokaliteter for *A. nigrilineana* ble påvist samt det nordligste funn, Djursland, av *A. abietana* (J. Razowski, Notes on *Acleris nigrilineana* Kawabe, Polski Pismo Ent. 49 (1979): 223-226).

Det var virkelig en glede å studere Eivind Palms vikler-atlas og jeg vil anbefale norske lepidopterologer å anskaffe seg denne vakre bok.

Magne Opheim

Nye Lepidoptera fra vestre Buskerud (Bv), Rollag kommune

Bjørn A. Sagvolden
3626 Rollag

I kommunen er der vesentlig samlet i og omkring Rollag og Veggli tettsteder. Den grenser i nord til Nore og Uvdal og i vest til Telemark fylke med Blefjell som høyeste punkt (1341 moh). I sør grenser Rollag kommune til Flesberg og i øst til Sigdal, hvor grensen går langs et fjellparti med det høye Slettefjell (905 moh). Den regulerte Numedalslågen renner gjennom dalen. De laveste lokaliteter ligger på ca. 200 moh.

Fangsmetodene er for det meste slaghov og HQL lys (400 W). 1978 er det året jeg hadde størst aktivitet. I 1982 konsentrerte jeg meg for småsommerfugler for første gang. Jeg vil også nevne Roy André (8 år) som har fulgt med meg på de fleste turene og har en egen evne til å finne larver og pupper. Resultatet av fangsten ble bl.a. 116 nye Lepidoptera for Bv (se liste).

Funnsteder i Rollag (BV) med UTM ref.

RS	= Rollag Stasjon	32 VNM 165500
RS		
(BF)	= Rollag boligfelt	32 VNM 167501 (ca 500 m vest RS)
Th	= Toreshov gård	32 VNM 174492 (den midtre av 3 Hovgårder)
S-m	= Stærnes-mogen	32 VNM 163495
SS	= Søre Stærnes gård	32 VNM 166490
B	= Bjørge-øya	32 VNM 160500 (Nord-vest RS)
RH	= Rollag Handel (butikk)	32 VNM 166498 (Syd RS)
NK	= Numedal Kro	32 VNM 181464
Ø	= Øy i (i Veggli)	32 VNM 102567

Jeg vil takke Magne Opheim for hjelp og assistanse han har bidratt med i alle mine samle-år, samt rettleiding til dette MS. - Sigurd A. Bakke for hjelp til å bestemme mine første nattsommerfugler, og Leif Aarvik som i det siste har hjulpet meg med alle småsommerfuglene og mange av Nocuidene og Geometridene.

Liste

Incurvariidae

Adela cuprella (D. & S.) RS(BF) 14 V 82

Lampronia capitella (Cl.) RS 26 VI 79

Psychidae

Acanthopsyche atra (L.) RS(BF) 27 V 82

Lyonetiidae

Bucculatrix caprella Krog. RS(BF) 14 V 82

Gracillariidae

Caloptilia suberinella (Tngstr.)RS(BF) 18 V 82

Sesiidae

- Pennisetia hylaeiformis* (Lasp.) RS(BF) 8 VIII 81
Sesia apiformis (Cl.) RS 16 VII 79 (i parring)
Synanthedon spheciformis (D. & S.) Th 13 VI 78
S. culiciformis (L.) S-m 7 VI 81 (inne)

Glyphipterigidae

- Choreutis myllerana* (F.) RS(BF) 11 VI 82
Eutromula diana (Hb.) Th 12 VIII 78

Yponomeutidae

- Argyresthia pruniella* (Cl.) Th 28 VII 78
Cedestis gysseleeniella (Z.) RS(BF) 13 VIII 81
Ypsolopha asperella (L.) RS(BF) 16 IV 82

Elachistidae

- Elachista alpinella* (Stt.) RS(BF) 3 VIII 82

Oecophoridae

- Semioscopis avellanella* (Hb.) RS(BF) 14 IV 82
S. steinkellneriana (D. & S.) RS 20 V 79
Depressaria olerella Z. SS 19 VIII 77

Gelechiidae

- Eulamprotes unicolorella* (Dup.) RS 10 VI 79
Teleiodes paripunctella (Thnbg.) RS 18 VI 79
Chinodes continuella (Z.) RS(BF) 14 VII 81
Gelechia sabinella Z. Th 4 IX 78

Momphidae

- Mompha nodicolella* Fuchs Th 12 VII 78

Tortricidae

- Archips oporana* (L.) Th 20 VI 78
Eana argentana (Cl.) RS 10 VI 79
Croesia forskaleana (L.) Th 31 VIII 78
C. holmiana (L.) RS 10 VIII 79 (RAL)
Acleris rhombana (D. & S.) RS(BF) 3 IX 82
A. umbrana (Hb.) RS(BF) 18 IV 83
Olethreutes siderana (Tr.) Th 28 VI 78
Hedya ochroleucana (Fröl.) RS(BF) 31 VII 82
Apotomis inundana (D. & S.) RS(BF) 1 VIII 82
Ancylis apicella (D. & S.) RS(BF) 6 VIII 82
Epinotia stroemiana (F.) SS 19 VIII 77
E. bilunana (Haw.) RS(BF) 1 VIII 81
E. crenana (Hb.) RS 8 IV 80
Epiblema uddmaniana (L.) RS 7 VII 79
E. incarnatana (Znck.) SS 16 VIII 77
Eriopsela quadrana (Hb.) B 25 V 82
Eucosma aspidiscana (Hb.) B 7 VII 78
Thiodia citrana (Hb.) Th 28 VII 78
Dichrorampha petiverella (L.) RS 1 VII 79

Cochylidae

Cochylis nana (Haw.) RS 14 VI 79

Alycitidae

Alucita hexadactyla (L.) RS(BF) 13 VII 81

Pyralidae

Crambus hamella (Thnbg.) RS(BF) 31 VII 82

Eurrhypara terrealis (Tr.) Th 9 VI 78

Udaea olivalis (D. & S.) RS 9 VII 79

Aglossa pinguinalis (L.) Th 29 VII 78

Zophodia convolutella (Hb.) Th 13 V 78

Plodia interpunctella (Hb.) RH 15 IX 82

Pterophoridae

Oxyptilus pilosellae (Z.) RS 13 VII 79

Platyptilia ochrodactyla (D. & S.) RS 9 VII 79

Leioptilus scarodactyla (Hb.) Th 18 VI 78

Endromidae

Endromis versicolora (L.) RS(BF) 11 V 82

Lasiocampidae

Lasiocampa quercus (L.) RS(BF) 29 V 79 (x-larva)

Selenephera lunigera (Esp.) RS(BF) 28 VI 81

Phyllodesma ilicifolia (L.) RS 25 V 79

Thyatiridae

Achlya flavicornis (L.) RS 12 V 78

Geometridae

Idaea pallidata (D. & S.) RS 14 VI 79

Larentia clavaria (Haw.) RS 18 IX 79

Orthonoma vittata (Borkh.) RS(BF) 1 VIII 82

Anticlea badiata (D. & S.) Th 13 V 78

Mesoleuca albicillata (L.) Th 28 VII 78

Perizoma parallelolineata (Retz.) Th 6 VIII 78

Eupithecia tenuiata (Hb.) RS(BF) 6 VIII 82

E. sinuosaria Ev. Th 15 VI 78

E. nanata (Hb.) RS(BF) 13 VIII 81

E. lanceata (Hb.) RS(BF) 14 V 82

Chloroclystis debiliata (Hb.) RS(BF) 2 VIII 82

Acasis viretata (Hb.) RS(BF) 28 V 82

Arichanna melanaria (L.) Th 29 VII 78

Selenia tetralunaria (Hufn.) RS våren 80

Poecilopsis pomonaria (Hb.) RS 23 IV 82

Lycia hirtaria (Cl.) RS 11 V 79

Erannis defolaria (Cl.) S-M 20 IX 78

Cleora cinctaria (D. & S.) RS(BF) 20 V 82

Deileptenia ribeata (Cl.) RS(BF) 27 IV 82

Alcis jubata (Thnbg.) RS(BF) 14 VII 81

Aethalura punctulata (D. & S.) RS 18 VI 79

Siona lineata (Scop.) SS 7 VIII 77

Sphingidae

- Sphinx ligustri* (L.) SS 28 VI 77
Smerinthus ocellata (L.) RS(BF) 22 VI 81
Hemaris tityus (L.) NK 1 VI 77

Notodontidae

- Phalera bucephala* (L.) S-m 22 VI 79
Harpyia bifida (Brahm) RS(BF) 27 VI 81

Arctiidae

- Eilema lutarella* (L.) Ø 6 IX 82

Noctuidae

- Euxoa tritici* (L.) RS(BF) 1 VIII 82
Agrotis vestigialis (Hufn.) Th 26 VII 78
A. ipsilon (Hifn.) SS 14 x 77
Eugraphe subrosea (Steph.) RS(BF) 29 VII 81
Cerastis rubricosa (D. & S.) RS 23 IV 80
Anarta myrtilli (L.) RS(BF) 13 VII 81 (R.A.L.)
Hecatera bicolorata (Hufn.) RS(BF) 10 VI 81
Panolis flammea (D. & S.) RS(BF) 5 V 81 (feromonfangst)
Orthosia opima (Hb.) Th 20 IV 78
O. stabilis (D. & S.) RS 20 IV 80
Ol incerta (Hufn.) RS 11 V 79
Cucullia umbratica (L.) Th 3 VII 78
Calophasia lunula (Hufn.) RS 18 VI 79
Brachionycha nubeculosa (Esp.) RS 6 IV 80
Lithophane socia (Hufn.) S-m 20 X 78
L. lambda (F.) RS 17 IV 80
Allophyes oxyacanthae (L.) RS(BF) 8 VII 81
Eupsilia transversa (Hufn.) S-m 20 IV 80
Conistra vaccini (L.) RS 14 V 80
Agrochola lota (Cl.) SS 21 VIII 77
A. macilenta (Hb.) SS 10 x 77
Acronicta leporina (L.) RS 10 VI 79
A. psi (L.) RS(BF) 2 VII 81
Staurophora celsia (L.) S-m 7 IX 78
Rhizedra lutosa (Hb.) RS(BF) 10 X 82 (R.A.L.)
Caradrina clavipalpis (Scop.) RS 13 VI 79
Eustrotia uncula (Cl.) RS(BF) 27 VI 81
Callistege mi (Cl.) Th 4 VI 78

Økning i antallet av norske Lepidoptera i de siste 50 år (1933-1982)

Magne Opheim
Zoologisk Museum, Oslo

Det er i år (1983) 50 år siden Haanshus' fortegnelse over Norges Lepidoptera utkom (Norsk Eht. Tidsskr. 3: 165-216). Her er anført 1567 arter (720 Macros og 847 Micros). P.g.a. feilbestemmelse måtte antallet reduseres til 1537 (vesentlig Micros). Angående Norge er de neste fortegnelser de fennoskandiske kataloger over henholdsvis Macrolepidoptera fra 1962 og Microlepidoptera fra 1971 (begge utgitt i Helsingfors). I den første er 784 arter oppgitt som norske (etter strykning av 5) og i den annen 964 (etter strykning av 24). Arter som er kommet til senere er for Microlepidopteras vedkommende nevnt i Lepidoptera «Check lists» of Norways fra 1975 til 1982, samt i «Atalanta norvegica» og «Fauna norvegica ser. B». Macrolepidoptera er for største delen publisert i «Atalanta norvegica». Fra 1971 til 1982 er der påvist hele 22 nye arter (34 Macros og 193 Micros). Det vil si 18,8 arter pr. år. Vi ligger langt foran Sverige som i perioden 1967-1981 hadde en økning på 106 arter (7.1 arter pr. år) (I. Svensson: Changes in the Lepidoptera Fauna of Sweden after Linnaeus, Beih. Veröff. Naturschutz Landschaftspflege Bad. - Württ. 21 (1981): 23-30). Fig. 1 viser antall Lepidoptera fra 1933 til 1982 og fig. 2 antall Macrolepidoptera og Microlepidoptera for samme periode. Mens den første gruppe har en noenlunde jevn økning viser Microlepidoptera en meget slak stigning mellom 1940 og 1960 men deretter en kraftig tilvekst av arter, særlig etter 1970. Nedenstående tabell viser artenes fordeling innenfor disse to grupper:

År	Macrolepidoptera	Microlepidoptera	Sum
1933	718	819	1537
1960	784	870	1654
1970	801	964	1765
1982	835	1157	1992

Pr. idag kan antallet av norske Lepidoptera settes til ca. 2000. I den seneste

litteratur, Norsk insektleksikon (1978) og T. Hofsvang: Hvor mange insektarter finnes i Norge? (Insekt-Nytt 7 (1982): 8-11) kommer ikke antallet over 1800. Dette kan delvis skyldes at våre yngre Micro-lepidopterologer stort sett er en beskjeden rase som nødvendig har gjort noe større blæst om sine mange funn. Fra tidligere år kan nevnes opplysningene fra Aschehougs konversasjonsleksikon 1951 og 1971 og fra A. Bakkes tall fra 1961 (En oversikt over vårt kjennskap til Norges insektfauna. Fauna 14: 41-62). Bortsett fra 1951 ligger tallene betraktelig lavere enn de virkelige (se fig. 1).

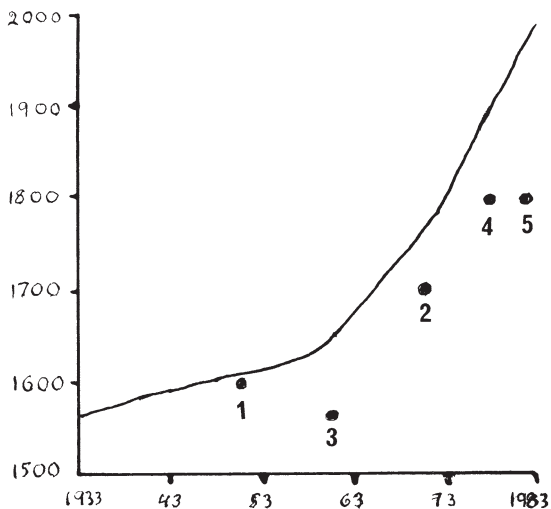

Fig. 1. Antall arter av norske Lepidoptera i 50-års perioden 1933-1982. 1 & 2 antall oppgitt i Aschehougs leksikon 1951 og 1971, 3. av A. Bakke 1961, 4. i Norsk insektleksikon 1978, 5. av T. Hofsvang 1982.

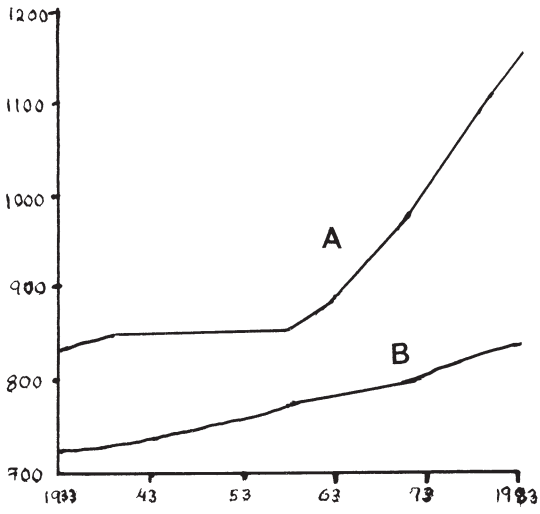

Fig. 2. A. Microlepidoptera, B. Macrolepidoptera.

Ostøyas dagsommerfugler

Magne Opheim
Zoologisk Museum, Oslo

Det var gravøren og botanikeren Halvdan Rui som i 1947 anbefalte Ostøya som en gunstig lokalitet for Lepidoptera. Såvidt jeg vet har ingen lepidopterolog besøkt øya tidligere. Det var forresten ikke første gang Rui hadde gjort meg oppmerksom på fine steder for dagsommerfugler. Han fant således i 1940 *Parnassius apollo jotunensis* på den gode lokalitet Iungsdalen i Ål herred (Bv).

Vi ankom til lille Oust (på østsiden) 1. juni og umiddelbart begynte fangsten på selve Ostøya (bør kanskje heller benevnes Oustøya etter gården Oust). Det var en fin og varm dag så resultatet ble hele 22 arter av dagsommerfugler + 17 andre Macros. Neste besøk var den 29. juni, som var en stekende varm dag. Idet hele tatt var 1947-sommeren den tørreste og varmeste jeg har opplevd siden siste krig. Ganske snart kom den store overraskelsen, nemlig gjenfunnet av blåvingen *Lycæides argyrognomon norvegica* Nordstr. (*ismenias* Meig.). Ifølge F. Nordström: «*Lycæides (Lycæna) ismenias* Meig. subsp. *norvegica* n. «Norsk ent. tidsskr. 4 (1935): 87-93, var ikke blåvingen funnet siden 1917 (Lysaker i Bærum). Det skulle altså ta 30 år for å gjenfinne den (det er forresten ikke helt korrekt for da jeg besøkte buntmaker Fritz Jensen, Stavanger, i 1949 oppdaget jeg et par av *P. argyrognomon* Bergstr. i hans samling, tatt 15. juli 1945 på naboøyen Brønnøy).

Jeg var på Ostøya også i 1948 og 1949, men var opptatt med andre øyer i de fleste av 50-årene, som Nesøya, Hovedøya og særlig Jeløy lenger ute i Oslofjorden. Først på forsommeren 1958 var jeg på Ostøya igjen, denne gang som deltaker i NEF's ekskursjon.

Den var meget vellykket med mange deltakere spesielt fra juniorgruppen av NEF. Senere besøkte jeg Ostøya de fleste år til og med 1967. Ialt har jeg hatt gleden av å oppholde meg ca. 20 ganger på denne idylliske øy, ofte sammen med min gode venn konservator Nils Knaben. For følgende liste over dagsommerfuglene har jeg anvendt nomenklaturen hos Higgins & Riley (norsk utgave 1972):

Papilio machaon L. Observert 1 VI 1947 og 10 VIII 1963 (2. generasjon?).
Pieris brassicae L. Observert i VI 1947-49 og 2. generasjon 23 VII og 20 VIII 1961 (få ekspl.).
P. rapae L. Bare få ekspl. 20 VIII 1961.
P. napi L. Vanlig fra 8 V til 20 VIII.
Anthocharis cardamines L. Observert fra 1 VI til 12 VI.
Gonepteryx rhamni L. Vanlig juni og august.
Leptidea sinapis L. Få ekspl. 1 VI 1947- 12 VI 1949.
Nymphalis antiopa L. Bare observert 1 VI 1947.
Inachis io L. Var vanlig 6-20 VIII 1961.
Vanessa cardui L. Bare observert 20 VIII 1961.
Polygonia c-album L. Funnet en enkelt gang, 12 VI 1949.
Argynnis paphia L. Flere observert 6 VIII og 20 VIII 1961.
Issoria lathonia L. 2 hanner 8 V 1949, 2 VII 1949 2. generasjon, 6-20 VIII 1961.
Brenthis ino Rott. Svakt tegnet ekspl. 29 VI 1947. Ikke sjelden i juli.
Clossiana selene D. & S. Tidligst 29 VI 1947.
C. euphrosyne L. Tidligst 1 VI 1947. Vanlig i juni.
Hipparchia semele L. Et lite ekspl. 29 VI 1947.
Erebia ligea L. Et avfløyet ekspl. 6 VIII 1961.
Maniola jurtina L. Vanlig i juni.
Aphantopus hyperanthus L. Som foregående.
Coenonympha pamphilus L. Vanlig juni-august.
C. hero L. Ikke sjelden på engmark 1 VI 1947, 4 VI 1948 og 12 VI 1949.
Pararge aegeria L. Observert fra 1-11 VI.
Lasiommata maera L. Et ekspl. 29 VI 1947.
Thecla betulae L. Noen få 6-20 1961.
Strymonidia w-album Kn. Et ekspl. 23 VII 1961.
Callophrys rubi L. Vanlig fra 8 V til 13 VI.
Lycaena phlaes L. Noen få 1 VI 1947.
Heodes virgaureae L. Vanlig i juli.
Cupido minimus Fuessl. Noen få 29 VI 1947.
Celastrina argiolus L. Observert 1 VI 1947.
Glaucopteryx alexis Poda. Få ekspl. 1 VI 1947 og 12 VI 1949.
Lycaeides argyrognomon Bergstr. Observert mellom 29 VI og 6 VIII.

Antall fra 1 til ca. 50 ekspl., vanlig 15-20 pr. dag. Denne og *Polyommatus icarus* Rott. er vel de vanligste blåvinger på Ostøya. *L. argyrognomon* har funnet et fristed på 4 øyer på Oslofjordens vestside etter å være fordrevet fra fastlandet. Jeg tror ikke arten er truet av samlere, mens derimot ødeleggelse av biotopen ved oppdyrking, husbygning etc. kan bli en katastrofe for den. Larvenes næringsplante, *Astragalus glycyphyllus*, vokser gjerne kloss opp i løvskog-kanten og vel godt beskyttet mot mindre inngrep. Dens voksesteder på Ostøya ligger på privat grunn, men det skulle vel ikke by på problemer å få en overenskomst med eieren om lokal fredning.

Aricia artaxerxes F. Enkeltvis 1947-49, 1-29 VI.
Cyaniris seminargus Rott. Likeledes enkeltvis 1 og 29 Vi 1947.

Polyommatus icarus Rott. Vanlig. 1. generasjon fra 1 VI til 3 VII, 2. generasjon fra 6 VIII.

Pyrgys malvae L. Ikke sjelden 1-6 VI.

Erynnis tages L. Bare et ekspl. 1 VI 1947, og et 12 VI 1949.

Ochlodes venatus Brem. & Grey. Ikke sjelden 1947-49, 1- 29 VI.

De ovennevnte 39 arter representerer sikkert ikke hele dagsommerfugl-faunaen på Ostøya. Vi vil regne med minst de nedennevnte 10 arter også: *Vanessa atalanta* L., *Aglais urticae* L., *Mesoacidalia aglaja* L., *Fabriciana adippe* D. & S., *Mellicta athalia* Rottb., *Quercusia quercus* L., *Palaeochrysophanus hippothoe* L., *Vacciniina optilete* Kn., *Plebicula amanda* Schn. og *Hesperia comma* L.

Immigranten *V. atalanta* kan vel besøke Ostøya en og annen gang. Det er merkelig at jeg ikke har observert *A. urticae*, øyensynlig er der konkurranse mellom denne og *V. io*. *F. adippe* har jeg tatt på nabøya Borøy. *P. hippothoe* er kjent fra Hovedøya. *M. athalia* og *V. optilete* har jeg fra Håøya, mens *P. amanda* er kjent fra Hovedøya.

Foruten de ovennevnte 39 dagsommerfugler, noterte jeg 51 Heterocera og 25 Microlepidoptera, ialt 114 Lepidoptera fra Ostøya. Hadde man anledning å drive nattfangst tror jeg antallet ville øke til det mere enn det dobbelte. Arild Fjeldså er vel den første lepidopterolog som i 1969 samlet nattsommerfugler ved hjelp av Hg-lyskilde. På Ostøya fant han 4 Microlepidoptera ny for Norge, bl.a. *Salebriopsis albicilla* Hb. og *Choristoneura diversana* Hb. (*Atalanta norvegica* 2 (1975): 108-109). Jeg har ellers ikke sett noen liste over hans fangst på øya.

Noen sjeldne funn

Fra følgende personer har jeg mottatt opplysninger om nedennevnte sjeldne Lepidoptera, C. Eliasson, Göteborg, Sverige, K. A. Johanson, Mandal, T. Pedersen, Ålesund, B. T. Simonsen, Oslo, og M.H. Velde, Torvestad, Karmøy. En hjertelig takk til samtlige.

Notodonta torva Hb. Heggebakk i Ørskog (MRy) 17 V 81, Pedersen. *Odonotosia sieversi* Mén. Holum (VAy) 28 VI 82, Johanson. *Xestia tecta* Hb. Bjøberg i Hemsedal, ca. 1000 moh 11 VII 82 på lys, Velde. Særligste lokalitet i Norge. *Hadena dovrensis* Wck. Urdvassbotn i Hol (Bv) 9 VII 82, på lys, Velde. *Eriopygodes imbecilla* F. 19 VII 81, Holum, Johanson. Tidligere ikke tatt sør for Oslo. *Peribatodes secundaria* Esp. Holtefjell (mellom Ula og Eftang, VE) 21 VII 82 observert, Eliasson. *Pammene regiana* Z. Tromøy (AAy) 11 VII 77, B. T. Simonsen.

M. Opheim

INNHOLD

Opheim, M.: <i>Parnassius mnemosyne</i> (L.) in Sunndalen (MRi)	25
Opheim, M.: Litt om en gammel samling av sommerfugler fra Vestfold	29
Kielland, J.: Butterfly Collecting in Eastern Tanzania	31
Bokanmeldelser	37
Sagvolden, B. A.: Nye Lepidoptera fra venstre Buskerud (Bv), Rollag kommune	39
Opheim, M.: Økning i antallet av norske Lepidoptera i de siste 50 år (1933-1982)	43
Opheim, M.: Ostøyas dagsommerfugler	46
Noen sjeldne funn	48